

INFORME ESTUDI QUALITATIU SOBRE MITES DEL CÀNCER

Justificació:

Amb motiu del dia Internacional contra el càncer, el 4 de Febrer de 2013, la UICC (Unió Internacional contra el càncer) va llançar una campanya per desmitificar determinats conceptes del càncer que encara avui dia persisteixen en la població mundial. Un estudi presentat al congrés la Societat Europea d'Oncologia Mèdica, a Viena el 2012, reflectia que encara persistien mites sobre les causes del càncer, mentre es desconeixien les causes reals. Entre alguns mites que encara estan en l'imaginari col·lectiu s'observa el de portar roba interior ajustada o rebre un cop al pit. Cap d'aquestes són causes reals d'aquesta malaltia, però, la obesitat, el alcohol i l'exposició excessiva al sol si són perilloses. El fet que en la població persisteixin aquestes idees errònies dificulta l'engegar estratègies preventives útils per conscienciar la població. Una bona avaluació sobre quins mites són els que persisteixen en la població catalana és necessària per dissenyar estratègies comunicatives eficaces.

Objectius:

- **General:**
 - Conèixer la opinió sobre els mites prevalents en la població catalana
- **Específics**
 - Conèixer si hi ha diferències en funció de l'experiència amb la malaltia (sans vs malalts; sans vs familiars ...).
 - Conèixer si hi ha diferències en funció de variables sociodemogràfiques.
 - Elaborar estratègies que ajudin a proporcionar informació real sobre els factors de risc de la malaltia.

Mètode:

Es va elaborar un qüestionari sobre els mites, utilitzant tant la informació publicada per la UICC com aquelles idees errònies que ens han arribat a consulta al llarg d'estos anys. Aquest qüestionari s'elaborarà en format online per facilitar la seva enviament i la recollida de dades. Així mateix es va editar un díptic que va proporcionar informació veraç sobre els mites.

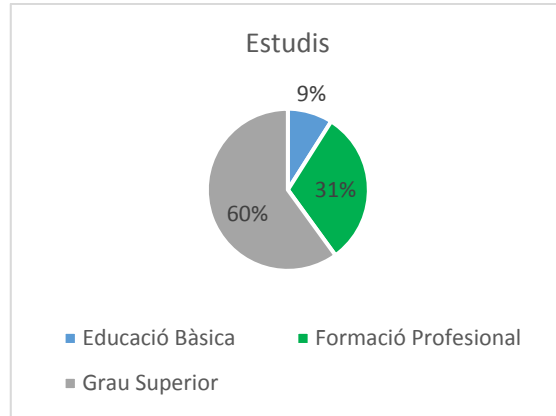
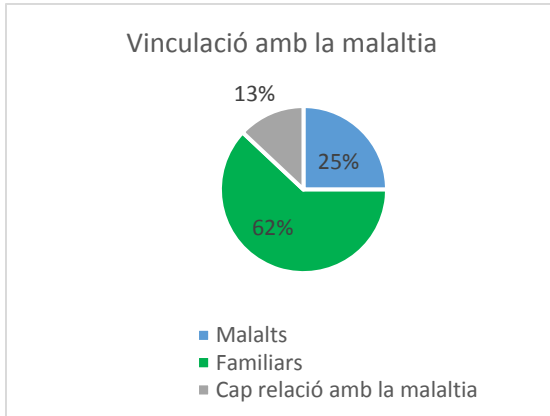
El període de recollida de formularis ser del 18 de març al 24 d'abril. Posteriorment s'ha realitzat una anàlisi dels resultats amb el paquet estadístic SPSS.

Discussió i resultats:

S'ha obtingut una mostra d'aproximadament 1005 enquestes contestades.

1. Descripció de la mostra:

- a. L'edat mitjana dels participants és de 46 anys [16-85]
- b. 9% tenien estudis primaris o secundaris, el 31% formació professional específica i el 60% ha fet estudis de diplomatura o llicenciatura.
- c. El 25% tenien o havien patit càncer, el 62% tenia o havia tingut almenys un familiar amb càncer i el 13% no havia patit càncer ni tenia cap familiar amb càncer. Segons dades del departament de Salut de la Generalitat de Catalunya (desembre de 2012), 1 de cada 3 dones patiran càncer i 1 de cada 2 homes. Aquestes dades correlacionen amb el resultat obtingut en el qüestionari. En tenir una mostra de persones més jove que la mitjana poblacional nostra estadística no quadra del tot amb dades proporcionades per generalitat però s'aproxima.
- d. 78% de dones i un 22% de respostes d'homes.

2. Quant al qüestionari sobre mites del càncer, trobem les següents opinions:

2.1 El càncer és un problema de salut

La majoria dels participants (68,5%) entenen que hi ha més problemes afegits d'una malaltia de càncer (com pot ser alteracions estat d'ànim, problemes socials, econòmics, etc.) Mentre que la resta (31,5%) entén que només és un problema de salut. Tot i ser un% baix és alarmant que encara a dia d'avui un 31,5% de la població encara consideri el càncer només un problema de salut i no una malaltia que traspassa altres esferes de la vida a part de la salut.

2.2 El càncer és una malaltia dels països rics i desenvolupats

La gran majoria (88%) reconeix que no és una malaltia que només afecti dels països desenvolupats, sinó que fins i tot els països pobres poden tenir més dificultats. Un minoria (12%) considera que només és malaltia de països desenvolupats. Analitzant aquest 12% podem observar que hi ha diferències significatives (.004) en funció dels estudis, observant que hi ha una correlació inversa a majors estudis menor creença que el càncer és només una malaltia de països rics i desenvolupats.

2.3 El càncer és una sentència de mort

Sembla un mite ja extingit, atès que la gran majoria (96%) considera que un diagnòstic de càncer no s'ha de relacionar directament amb el final de la vida. Tan sols un 4% si ho considera. Les campanyes d'informació sobre els avenços en la supervivència del càncer han aconseguit trencar i traspassar la idea que una persona diagnosticada de càncer es mor per aquesta malaltia. No hi ha diferències significatives ni en funció del sexe ni en funció dels estudis. Tampoc trobem diferències significatives a l'hora de comparar poblacions d'afectats / familiars i població general.

2.4 El càncer es pot prevenir

La majoria reconeix (85%) que certs tipus de càncer es poden prevenir amb algunes mesures, només el 15% està en contra d'aquesta afirmació. Aquestes dades concorden amb les estadístiques. Al voltant d'un 75-80% dels càncers poden atribuir a factors externs, que en general, la persona pot modificar i per tant disminuir el risc de desenvolupar un càncer.

2.5 El càncer es contagia

Es pot considerar un mite extingit, atès que gairebé el total (99,5%) considera que el càncer no es contagia.

2.6 Les mamografies o altres radiografies poden produir càncer

La majoria dels participants (75%) entenen que la radiació que produeix una radiografia és mínima perquè per si sola produeixi el desenvolupament del càncer. Mentre que la resta (25%) si ho considera. Seria un mite important a desmitificar, atès que prop del 25% podria deixar de realitzar proves de detecció precoç com la mamografia. La major part d'aquest 25% són dones amb estudis de grau superior (diplomades o llicenciades) tot i que les diferències no són estadísticament significatives.

2.7 La píndola anticonceptiva pot generar càncer de mama o d'ovari

El 66% dels enquestats considera que aquesta afirmació és falsa, mentre que un 34% si considera que podria estar relacionat amb el desenvolupament d'un càncer de mama o d'ovari. De nou són les dones d'estudis de grau superior les que consideren aquesta possibilitat. Seria important proporcionar informació sobre la possible relació l'ús d'anticonceptius en el desenvolupament càncer de cèrvix en dones portadores del VPH i el seu paper protector en alguns tumors com pot ser el d'ovari.

2.8 Els sostenidors amb cèrcol de metall poden causar càncer de mama

La majoria 87% considera que l'ús de sostenidors de metall no està relacionat amb el desenvolupament d'un càncer de mama. El 13% considera que pot afectar. Aquesta pregunta correlaciona de manera significativa amb el nivell d'estudis (001) anàlisi en profunditat ens indiquen que d'aquest 13% a major nivell d'estudis menor relació entre l'ús de sostenidors amb cèrcol i el càncer.

2.9 Hi ha desodorants que poden produir càncer

Tot i que la majoria (70%) no relaciona l'ús de desodorants amb càncer, gairebé una tercera part dels enquestats (30%) si ho considera. Mite erroni que segueix existint. Segons l'aecc no existeixen estudis concloents que ajudin a desmitificar la relació existent entre els desodorants antitranspirants i el càncer.

2.10 L'existència de dolor és un símptoma de patir càncer

La majoria (83%) considera que el dolor no s'identifica amb patir o no càncer, però una minoria (17%) considera el contrari.

2.11 Un cop pot produir càncer

La majoria considera (90%) que un cop no és causa de produir un càncer.

2.12 El càncer és hereditari

Una mica més de la meitat dels enquestats (58%) considera que el càncer és hereditari enfront del 42% que pensa que no ho és. Segons darrers estudis, es considera que tan sols un 5-10% dels càncers són hereditaris. Creiem oportú elaborar estratègies que ajudin a entendre els processos biològics del càncer i que per tant proporcionen informació veraç sobre l'herència i el càncer.

2.13 Si el càncer es manipula mitjançant una cirurgia o biòpsia, s'estén a altres parts del cos.

La majoria (90%) coneix que el realitzar una operació no fa que s'estengui el càncer per altres zones del cos. Tan sols un 10% si ho creu.

2.14 L'estrès provoca càncer

Una mica més de la meitat dels enquestats (57%) considera que l'excés d'estrès no pot per si sol desenvolupar un càncer. El 43% si ho considera. Referent a aquest punt i important dedicar esforços a informar sobre la relació entre l'estrès i el sistema immunitari, a través de la psiconeuroimmunologia, per ajudar a entendre el valor de l'estrès com a causa multifactorial en el desenvolupament del càncer.

2.15 L'alimentació o el pes estan relacionats amb el càncer

El 78% considera que un excés de pes o una alimentació no equilibrada pot estar relacionada amb el càncer, mentre que un 22% creu que no.

Els esforços realitzats per informar sobre la relació entre el sobrepès i una alimentació no equilibrada amb el desenvolupament del càncer semblen permeables però encara queda camí per recórrer. Un 22% encara es considera un % elevat.

2.16 Que caigui el cabell és un símptoma d'un possible tumor

Realment sembla no ser un mite, ja que gairebé el total dels participants (94%) no relaciona la pèrdua de cabell amb càncer. És més un efecte secundari d'algun dels tractaments.

2.17 Fer activitat física és un factor protector per disminuir la probabilitat de tenir càncer

Similar a l'afirmació de l'alimentació, la majoria de la població (80%) coneix que fer exercici físic moderat pot prevenir el càncer.

CONCLUSIONS:

Tenint en compte els objectius que perseguíem a l'hora de posar en marxa l'enquesta podem concloure que gràcies a les campanyes i a l'accessibilitat a la informació sobre el càncer ha alguns mites que podem donar per desmitificats com són:

- El càncer és una sentència de mort
- El càncer es contagia
- L'existència de dolor és un símptoma de tenir càncer
- Un cop pot produir càncer
- Si el càncer es manipula mitjançant una cirurgia o biòpsia, s'estén a altres parts del cos.
- Que caigui el cabell és un símptoma d'un possible tumor

No s'han trobat diferències estadísticament significatives en funció de l'experiència amb la malaltia ni en funció de les variables sociodemogràfiques excepte en el cas dels mites relacionats amb els agents ambientals i amb l'ús de sostenidors amb cèrcol que correlacionen de manera inversa amb el nivell de formació acadèmica.

D'altra banda és important ressaltar que les línies de futur treball han d'anar encaminades a proporcionar informació que ajudi la població a entendre el paper d'alguns agents en els següents apartats:

1. Prevenció del càncer:

- a. Cal continuar donant informació sobre el paper de l'alimentació saludable, prevenció del sobrepès i l'exercici físic com a mecanismes de prevenció en el desenvolupament de la malaltia

2. Desenvolupament del càncer:

- a. Paper de les mamografies
- b. Ús d'anticonceptius orals
- c. Ús de sostenidors amb cèrcol
- d. Ús de desodorants antitranspirants
- e. Paper de l'herència
- f. Paper de l'estrès